

ΤΟΚΚΑ

ISSN 1986-2989

ΜΑΡΤΙΟΣ – MART 2012 SAYI / ΦΥΛΛΟ: 42

Δημοσιεύεται με την στήριξη των FES, BİLBAN και IKME
FES, BİLBAN ve IKME'nin katkıları ile yayınlanmaktadır

ÜCRETSİZ / ΔΩΡΕΑΝ

Επιστολή προς τους Ευρωβουλευτές!

Το κείμενο της επιστολής που στάλθηκε στους Ευρωβουλευτές και που ήταν υπογραμμένη από το Κόμμα Νέα Κύπρος (ΥΚΡ), το Κόμμα Ενωμένη Κύπρος (ΒΚΡ), τη Συντεχνία Τουρκοκύπριων Δασκάλων (ΚΤΟΣ) και τη Συντεχνία Ενότητας και Αλληλεγγύης ΔΑΥ (DAÜ-BİR-SEN) έχει ως εξής:

Η Τουρκία έκανε μια στρατιωτική επέμβαση το 1974, μετά από πραξικόπημα της ελληνικής χούντας, προκειμένου να αποκαταστήσει τη συνταγματική τάξη της Δημοκρατίας της Κύπρου και να διατηρήσει την εδαφική της ακεραιότητα. Στη συνέχεια η πολιτική της Τουρκίας εκτράπηκε σε εισβολή και μακροχρόνια κατοχή.

Προχώρησε σε αλλαγή τοπωνυμίων. Ανάγκασε τους Τουρκοκύπριους να υιοθετήσουν νέα επώνυμα. Εισήγαγε την τουρκική λίρα στο βόρειο τμήμα του νησιού. Μετακίνησε πληθυσμούς από την Τουρκία στην Κύπρο και δημιούργησε νέους πολίτες. Κατέστρεψε τις ελληνικές κυπριακές ακίνητες και κινητές περιουσίες που άφησαν πίσω τους οι Ε/κ το 1974 δημιουργώντας μια ξεχωριστή διοίκηση στο βόρειο τμήμα της Κύπρου υπό τον έλεγχο της Τουρκίας, σε μια προσπάθεια συστηματικής αφομοίωσης της περιοχής.

Οι Τουρκοκύπριοι έχουν υποβαθμισθεί σε μειονότητα στο βόρειο τμήμα του νησιού με τη μεταφορά πληθυσμού από την Τουρκία. Διά της

απονομής τ/κ υπηκοότητας σε αυτούς τους Τούρκους πολίτες, η Τουρκία έχει σφετεριστεί την πολιτική βούληση των Τουρκοκυπρίων. Η απογραφή που επιχειρήθηκε πρόσφατα είναι γεμάτη από ψευδείς πληροφορίες για να παραπλανήσει τη διεθνή κοινότητα.

Η εκπαίδευση στο βόρειο τμήμα της Κύπρου χρησιμοποιείται επίσης για να βοηθήσει αυτήν την αφομοίωση διά της εισαγωγής της σουνιτικής ισλαμικής διδασκαλίας, αλλοιώνοντας σε μεγάλο βαθμό την κοσμική τ/κ διδασκαλία. Σήμερα στο Βορρά υπάρχουν 192 τζαμιά, σε σύγκριση με μόνο 162 σχολεία. Ακόμα περισσότερα τζαμιά και σχολεία με ισλαμική ιεραποστολική αποστολή (madrassas) βρίσκονται σε στάδιο κατασκευής. Αυτή η προσπάθεια ενορχηστρώνεται από την τουρκική κυβέρνηση με τους συνεργάτες τους στο νησί, προκειμένου να αφομοιώσουν την κουλτούρα και την ταυτότητα της τουρκοκυπριακής κοινότητας.

Η οικονομική δραστηριότητα βασίζεται στη λειτουργία καζίνων, την πορνεία, το ξέπλυμα χρήματος, την καταστροφή του περιβάλλοντος και των φυσικών πόρων, και τη συνεχιζόμενη καταστροφή των ιστορικών κτιρίων και χώρων. Όλοι οι πολιτικοί, ακτιβιστές της κοινωνίας των πολιτών και των δημοσιογράφων που αντιτίθενται σε αυτές τις αρνητικές εξελίξεις έχουν τεθεί υπό πα-

ρακολούθηση, έχουν ανοίξει νομικές υποθέσεις εναντίον τους ή ακόμα απειλούνται και με βόμβες.

Οι Τουρκοκύπριοι είναι πολίτες της Ευρωπαϊκής Ένωσης από το 2004, και έχουν καταδείξει τη θέλησή τους για την επανένωση του νησιού τους, κάτω από μια ομοσπονδιακή ομπρέλα. Πρέπει σε όλους να γίνει αντιληπτό ότι η Τουρκία, ενώ συνεχίζει αυτή την πολιτική αφομοίωσης των Τ/Κ, την ίδια στιγμή υποκρίνεται ότι θέλει λύση. Στην πραγματικότητα όμως μπλοκάρει το δρόμο. Έχουμε επίγνωση του γεγονότος ότι εκείνοι που λένε ότι οι Τουρκοκύπριοι δεν θέλουν λύση είναι πολιτικοί μαριονέτες της Τουρκίας. Γι' αυτό οι Τ/Κ πολιτικοί -οπαδοί της διχοτόμησης ενοχλούνται από την άμεση επαφή μεταξύ των Τουρκοκυπρίων και των μελών της διεθνούς κοινότητας και τον έξω κόσμο. Είναι επίσης ενοχλημένοι με τις συναντήσεις και τις δραστηριότητες του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου μεταξύ της Ομάδας Επαφής Υψηλού Επιπέδου και των Τουρκοκυπρίων.

Περιμένουμε την υποστήριξη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, από το οποίο ζητούμε να τερματίσει την επιβολή της πολιτικής της Τουρκίας στους Τουρκοκυπρίους, που αποσκοπεί στο να αφομοιώσει και να εκδιώξει τους Τουρκοκύπριους από την Κύπρο.

Avrupalı Parlamenterlere mektup!

ΥΚΡ, ΒΚΡ, ΚΤΟΣ, ΔΑÜ-BİR-SEN imzası
Avrupalı Parlamenterlere gönderilen mektup şöyle:

Κίβρις Cumhuriyeti'nin bozulan anayasal nizamını tekrardan tesis etmek ve toprak bütünlüğünü korumak için 1974 yılında askeri müdahalede bulunan Türkiye'nin izlediği siyaset tam bir işgal ve istilaya dönüşmüştür.

Yerleşim yerlerinin isimlerinin değiştirilmesi, Kıbrıslı Türkler'e zorla soyadı aldırılması, Türk Lirası'nın adanın kuzeyinde kullanıma konması, Türkiye'den sistematik olarak adanın kuzeyine nüfus taşınarak vatandaşlık dağıtılması, Kıbrıslı Rumlar'ın adanın kuzeyinde savaş nedeni ile terk ettikleri taşınır, taşınmaz malların ganimet adı altında yağmalanması ve Türkiye'nin kontrolünde ayrılıkçı bir yönetim oluşturulması bugüne kadar yapılan sistematik asimilasyon politikalarının bir kısmıdır.

Kıbrıslı Türkler, Türkiye'den taşınan nüfus nedeni ile, adanın kuzeyinde azınlık durumuna düşürüldükleri gibi, dağıtılan vatandaşlıklar yüzünden Kıbrıslı Türkler'in siyasi iradeleri gasp edilmiştir. Yapılan nüfus sayımları sonuçları yanıltıcı bilgilerle dolu olduğundan, uluslararası toplum yanıltılmaya çalışılmaktadır.

Eğitim yolu ile Kıbrıslı Türkler'i asimile etme

çalışmaları son dönemde Sunni İslam'ın baskı yolu ile laik eğitim sistemine sokulma çabalarına dönüştürülmüştür. Adamızın kuzeyinde 162 okula karşılık 192 cami vardır ve cami yapımları ile dini misyonerlik okulları açılması çabaları hızla

doğanın, tarihi eserlerin yağmalanması ve tahrip edilmesi hızla devam etmektedir. Tüm bu olumsuzluklara karşı çıkan politikacıları sivil toplum aktivistleri ve gazeteciler baskılara maruz kalmakta, haklarında hukuki davalar açılmakta veya bombalama dahil çeşitli yönlemlerle tehdit edilmektedir.

Kıbrıslı Türkler 2004 yılından beri Avrupa Birliği vatandaşlarıdır ve adanın federal bir çatı altında birleşmesi için irade ortaya koymaktadırlar. Türkiye'nin izlediği "çözüm ister görünüp çözümsüzlüğün devam ettirilmesi" politikası izlenen asimilasyon politikası ile bir kez daha ortaya çıkmaktadır. Kıbrıslı Türkler'in gerçek anlamda siyasi iradelerini ortaya koyamamaları, şu anda Kıbrıslı Türk toplumunu temsil ettiğini söyleyenlerin aslında Türkiye'nin bir kuklası oldukları gerçeğini bize birkez daha hatırlatmaktadır. Kıbrıslı Türklerin dış dünya ile temas kurmasından rahatsız olan ayrılıkçı rejim, Avrupa Parlamentosu Kıbrıslı Türkler ile Temas Grubunun faaliyetlerinden bile rahatsız olmakta ve bunun dağıtılmasını istemektedirler.

Kıbrıslı Türk toplumunu fakirleştirmeye, asimile etmeye ve adadan kaçırmaya yönelik Türkiye hükümetlerinin dayattığı politikaların ortadan kaldırılmasına yönelik Avrupa Parlamentosunun girişimlerinin devamını ve desteğini beklemekteyiz.

sürmektedir. Bu çalışmalar Kıbrıs Türk toplumunun kültürünün, kimliğinin asimile edilmesine yönelik Türkiye Hükümeti ve adadaki işbirlikçileri tarafından organize edilen asimilasyon politikalarıdır.

Kumarhane, kadın ticareti, kara para aklamaya dayalı ekonomik faaliyetler, çevrenin,

Υπάρχει Καλή Λύση Για Όλους;

Νίκος Ρολάνδης

Τον Αύγουστο του 1922 τα κύματα του Αιγαίου, τα αγαπημένα κύματα του Αιγαίου, μάτωσαν. Σήμαναν το τέλος 2000 χρόνων ελληνισμού για περισσότερους από ένα εκατομμύριο Έλληνες της Αιολικής Γης. Πελώρια λάθη των ελλήνων προηγήθηκαν. Τιμωρήθηκαν αυστηρά μερικοί. Οι φίλοι και οι σύμμαχοι σε δύση και ανατολή αδιάφοροι.

Τον Ιούλιο του 1974 τα κύματα της Κερύνειας, «της αγαπημένης θάλασσας της Κερύνειας» όπως λέει και ο ποιητής, μάτωσαν. Σήμαναν ίσως το τέλος μιας ιστορίας 3.000 χρόνων, για 160.000 ελληνοκύπριους στον κυπριακό βορρά. Πελώρια λάθη προηγήθηκαν. Δεν τιμωρήθηκε σχεδόν κανένας. Οι φίλοι και οι σύμμαχοι σε δύση και ανατολή αδιάφοροι.

Η Ιστορία επαναλαμβάνεται. Και εμείς, διαχρονικά αδιόρθωτοι, διαπράττουμε ξανά και ξανά τα ίδια λάθη και πληρώνουμε το πικρό τίμημα.

Το κυπριακό πρόβλημα, 38 χρόνια μετά το 1974, ευρίσκεται στο πουθενά. Δεν υπάρχει σχεδόν καμιά ορθολογισμένη φωνή. Η μια ανόητη δήλωση διαδέχεται την άλλη. Ο λαϊκισμός καλύπτει τα πάντα. Σχεδόν όλα για το κομματικό συμφέρον, τίποτα για την πατρίδα.

Παρακολουθώ και ανατριχιάζω. Και θυμάμαι εκείνο που έγραφα στην επιστολή παραίτησης μου από τη θέση του Υπουργού των Εξωτερικών το 1983: Πως με τα μυαλά που διαθέτουμε «θα μας μείνουν στο τέλος τα ψηφίσματα και η κατοχή». Φαίνεται πως δυστυχώς μας έμεινε η κατοχή. Καταντήσαμε να πηγαίνουμε στο «Greentree» του Long Island με τρία «όχι», που αποτελούν το άκρον άωτο της ανακολουθίας και της ασυναρτησίας.

Έτσι λοιπόν:

- «Όχι» στη Διεθνή Διάσκεψη: Για την οποία πριν από κάποια χρόνια υπό παρόμοιες συνθήκες βροντοφωνάζαμε «Ναι». Θυμάμαι που πανηγυρίσαμε στη Μόσχα τον Οκτώβρη 1982 όταν την περιλάβαμε στο Κοινό Ανακοινωθέν.

- «Όχι» στη Διαιτησία, για την οποία υπάρχει σαφής πρόνοια στο άρθρο 33 του Κεφαλαίου 6 του Καταστατικού Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών, ως υποχρέωση των κρατών-μελών για ειρηνική επίλυση διαφορών. Κατά συνέπεια η στάση μας αυτή αποτελεί παραβίαση του Καταστατικού Χάρτη.

- «Όχι» στα «ασφικτικά χρονοδιαγράμματα», (ασφικτικά, μετά από 38 χρόνια!) δηλαδή θέλουμε μακρόσυρτες συνομιλίες απροσδιόριστου χρόνου, που αποτελούν συνταγή διχοτόμησης και τελικής τουρκοποίησης της Κύπρου. Και αυτό, ενώ λίγα χρόνια πριν μιλούσαμε για λύση «χθες» και διακηρύτταμε πως εμείς, τα θύματα της εισβολής βιαζόμαστε για λύση.

Στα πιο πάνω έχει προστεθεί πρόσφατα και το φυσικό αέριο. Όταν ξεκινούσα τη διαδικασία το 1998, ανάμεσα σε ειρωνείες και χλευασμούς, δεν φαντάστηκα πως 10-12 χρόνια μετά, θα γέμιζε ο τόπος με χιλιάδες «σοφούς» που «γνωρίζουν» τα πάντα γύρω από το θέμα αυτό και γύρω από την πολιτική, οικονομική και τεχνική πτυχή του. Έχω κάνει κάποιες λογικές εισηγήσεις για το αέριο, με τις οποίες, μεταξύ άλλων, θα αποφεύγαμε την τουρκική απειλή (είτε υπό μορφή θερμών επεισοδίων, είτε υπό μορφή άντλησης των δικών μας αποθεμάτων από την Τουρκία). Την ώρα όμως αυτή, που νομίζουμε ξανά πως γίναμε ο ομφαλός της γης ξεχνούν μερικοί την επικινδυνότητα της Τουρκίας

όταν έχει κανείς σοβαρές διαφορές μαζί της. Ξεχνούν πως η Τουρκία απειλούσε από το 1965 με εισβολή, που τελικά έκανε το 1974.

Σε αυτή την απόλυτα συγκεχυμένη κατάσταση, με το κυπριακό στο πουθενά, την οικονομία «στα σκουπίδια» και τους υδρογονάνθρακες κάτω από τη δαμόκλεια σπάθη των συνεχών τουρκικών απειλών, σκέφτηκα, σε περίπτωση που στις επόμενες εβδομάδες αποτύχει ξανά και οριστικά η προσπάθεια του Γενικού Γραμματέα για λύση και τα Ηνωμένα Έθνη ετοιμάζονται να κατεβάσουν την αυλαία και να αποχωρήσουν, να υποβάλω, τα πιο κάτω, που αν μπορούσαν να συμφωνηθούν ίσως να αποτελούσαν μια λύση, με την οποία όλοι οι παίκτες να είναι κερδισμένοι.

1. Για λύση του κυπριακού να υιοθετηθεί και γίνει αποδεκτό από όλους το Αγγλο-Αμερικανο-Καναδικό Σχέδιο του Νοεμβρίου 1978, που τότε αντίκρισαν θετικά σχεδόν όλοι οι ενδιαφερόμενοι. Θα μου πείτε, μπορούμε να πάμε τόσα χρόνια πίσω; Μπορούμε. Γιατί σχεδόν τίποτα δεν άλλαξε στην ουσία του κυπριακού από τότε. Μόνο κάποιες προσαρμογές χρειάζονται. (Περιουσίες, έποικοι, που δεν υπήρχαν τότε κλπ). Το πιο πάνω Σχέδιο ήταν συγκροτημένο, ομοσπονδιακό και κάλυπτε τα βασικά συμφέροντα των δύο κοινοτήτων. Οι κάτοικοι των Βαρωσίων θα πήγαιναν στα σπίτια τους με την έναρξη των συνομιλιών και δεν θα έφευγαν, ανεξαρτήτως αποτελέσματος. Στο εδαφικό θα μπο-

πορούσε να διοχετευθεί και πωληθεί στην Ελλάδα ή/και στην Ευρώπη μέσω Τουρκίας. Υπάρχει ήδη αγωγός μήκους 296 χιλιομέτρων από το Karacabey της Τουρκίας προς την Κομοτηνή της Ελλάδας, που άρχισε να λειτουργεί από το 2007. Ο αγωγός αυτός μπορεί να μεταφέρει μέχρι 385 δισ. κυβ. πόδια φυσικού αερίου τον χρόνο. Υπάρχει επίσης συμφωνία για επέκταση του αγωγού αυτού προς την Βουλγαρία και ίσως και προς την Ευρώπη. Αν αυτός ο αγωγός για οποιονδήποτε λόγο δεν μπορεί να χρησιμοποιηθεί, τότε μπορεί να χρησιμοποιηθεί κάποιος άλλος αγωγός από τους πολλούς που διασχίζουν το τουρκικό έδαφος προς την Ευρώπη. Η μεταφορά φυσικού αερίου με αγωγούς θεωρείται διεθνώς ως πολύ πιο συμφέρουσα από την υδροποίηση και μετά απούγροποίηση. Το τερματικό υδροποίησης (χωρίς να αποκλείεται αν δεν υπάρχει άλλη λύση) χρειάζεται επένδυση πέραν των 10 δισεκατομμυρίων δολαρίων και κατά συνέπεια το κόστος κατά μονάδα προϊόντος ανεβαίνει στα ύψη. (Γι' αυτό και η Gazprom, όπου μπορεί, μεταφέρει το αέριο με αγωγούς). Υποθαλάσσια μεταφορά με αγωγό κατ' ευθείαν στην Ελλάδα πρέπει να αποκλεισθεί λόγω της μεγάλης απόστασης, 1000 περίπου χιλιομέτρων, και του τεράστιου κόστους.

3. Οι τουρκικές απαιτήσεις σχετικά με την Κυπριακή ΑΟΖ να αποσυρθούν, αφού με την πιο πάνω διευθέτηση θα υπάρχουν πλεονεκτήματα για όλους.

Ποια είναι αυτά τα πλεονεκτήματα;

A. Οι Ελληνοκύπριοι λύνουν το κυπριακό πρόβλημα. Η λύση αυτή είναι η καλύτερη που προτάθηκε ποτέ μετά το 1974. Εξασφαλίζουν επίσης την πιο οικονομική και κερδοφόρα λύση για το φυσικό αέριο και απαλλάσσονται από τις τουρκικές απειλές.

B. Οι Τουρκοκύπριοι λύνουν το κυπριακό και καθίστανται ευρωπαϊκοί πολίτες. Μετέχουν επίσης στον πλούτο από τους υδρογονάνθρακες.

Γ. Η Ελλάδα επιτυγχάνει την καλύτερη δυνατή λύση ενός σημαντικού εθνικού θέματος και αποκτά ακόμα μια πηγή προμήθειας ή επικερδούς διέλευσης φυσικού αερίου προς την Ευρώπη.

Δ. Για την Τουρκία η λύση του Κυπριακού ανοίγει τον δρόμο προς την Ευρώπη. Θα έχει επίσης σημαντικά οικονομικά οφέλη από τη διέλευση του κυπριακού φυσικού αερίου από το έδαφος της.

Ε. Η Ευρώπη και η Διεθνής Κοινότητα διευθετούν ένα πρόβλημα που αποτελεί αιμάσσουσα πληγή τις τελευταίες δεκαετίες.

Μπορεί κάποιος να ρωτήσει: Μα καλά, θα εμπιστευθούμε να περνά ο αγωγός του φυσικού αερίου μας από την Τουρκία, έστω και μετά από τη λύση;

Θα απαντούσα ως εξής: Αν δεν εμπιστευόμαστε την Τουρκία μετά τη λύση για σκοπούς ασφαλούς διέλευσης φυσικού αερίου, τότε γιατί συζητάμε ομοσπονδιακή λύση με την τουρκική πλευρά τα τελευταία 35 χρόνια; Με την ομοσπονδιακή λύση οι τουρκοκύπριοι (και ίσως κατά προέκταση η Τουρκία) θα έχουν «αποτελεσματική συμμετοχή» σε όλες τις σημαντικές αποφάσεις της Κύπρου. Αυτό προνοούν τα ψηφίσματα των Ηνωμένων Εθνών και της Ευρώπης. Αν λοιπόν δεν εμπιστευόμαστε την Τουρκία μετά την ομοσπονδιακή λύση, ας το πούμε καθαρά: Ας επιδιώξουμε δύο κράτη – εμείς από εδώ και εκείνοι από εκεί. Γιατί δεν υπάρχει άλλη λύση αν η ομοσπονδία δεν είναι αποδεκτή. Και ο Θεός βοηθός.

Το άρθρο αυτό δημοσιεύθηκε για πρώτη φορά στην εφημερίδα ΠΟΛΙΤΗΣ.

ρούσε να χρησιμοποιηθεί ο Χάρτης Γκόμπι του 1981. Το Σχέδιο αυτό το δέχτηκε ο ΔΗΣΥ και ήταν σαφές πως θα το δεχόταν και το ΑΚΕΛ αν δεν το απέρριπτε τότε η Σοβιετική Ένωση, λόγω «ιμπεριαλιστικής» προέλευσης (τώρα ελπίζω μετά την συμμετοχή μας στην Ευρώπη και τις σχέσεις με το Ισραήλ ο «ιμπεριαλισμός» να εξέλπιτε). Ο πρόεδρος Κυπριανού ήταν μεν κάπως αρνητικός, αλλά αν δεν το απέρριπτε το ΑΚΕΛ, με το οποίο είχε στενή συνεργασία, μάλλον θα το δεχόταν. Επίσης η τουρκική πλευρά, σύμφωνα με τον τότε αμερικανό Υφυπουργό Εξωτερικών Matthew Nimetz που χειριζόταν το θέμα, δεν ήταν αρνητική. Αν λοιπόν οι διαιτητές σημερινόι δρόμοι δεν οδηγήσουν πουθενά, ίσως ένα Σχέδιο από το χρονοντούλαπο της Ιστορίας να δώσει τη λύση. Να σημειωθεί πως η λύση με βάση το πιο πάνω Σχέδιο πρέπει να συμφωνηθεί μέσα σε κάποια λογικά χρονικά πλαίσια. (6-12 μήνες).

2. Το φυσικό αέριο θα μπορούσε να αποτελέσει το αντάλλαγμα, νοουμένου πως θα υπάρξει η πιο πάνω λύση, που είναι πιο ευνοϊκή για τους ελληνοκύπριους, σε σύγκριση με τα σημερινά δεδομένα. Το φυσικό αέριο, πέραν της ποσότητας που χρειαζόμαστε για τις δικές μας ανάγκες (επί του παρόντος περίπου 45 δισ. κυβ. πόδια το χρόνο) θα

Kazan Kazan Durumu Var Mıdır?

Nikos Rolandis

1922 yılının Ağustos ayında Ege'nin dalgaları, Ege'nin sevgili dalgaları kana bulanıyordu. Bu dalgalar, Küçük Asya Toprakları'ndaki bir milyondan fazla Yunan için 2000 yıllık Helenizmin sonunu işaret ediyordu. Bunda Yunanların da muazzam hataları oldu. Bazıları sert şekilde cezalandırıldı. Batı ve Doğu'daki dost ve müttefikler ise kayıtsız kalmışlardı.

1974 yılının Temmuz ayında Girne'nin, şairin söylediği üzere "Girne'nin sevgili denizinin" dalgaları kana bulanıyordu. Bunlar, belki de Kıbrıs'ın kuzeyindeki 160,000 Kıbrıslırum için 3000 yıllık bir tarihin sonunu işaret ediyordu. Muazzam hatalar yapıldı. Neredeyse kimse cezalandırılmadı. Batı ve Doğu'daki dost ve müttefikler ise kayıtsız kalmışlardı.

Tarih tekerrür ediyor. Anakronik olarak akıllanmayan bizlerse, yine ve yeniden aynı hataları yapıyor ve acı bedel ödüyoruz.

1974 yılından 38 yıl sonra Kıbrıs sorununun bulunduğu yer, hiçbir yerdir. Neredeyse hiç rasyonalist ses yoktur. Aptal açıklamalar birbirini izliyor. Popülizm her şeyi örtüyor. Neredeyse her şey parti çıkarı için, vatan için hiçbir şey yok.

Takip ettikçe irkiliyorum. Takip ettikçe 1983 yılında Dışişleri Bakanlığı görevimden istifa mektubumda yazdıklarımı hatırlıyorum: Bu akılla gidersek «sonuçta bize kalacak olanın referandumlar ve işgal» olacağını hatırlıyorum. Maalesef bize yalnızca işgalin kaldığı görülüyor.

Elimizde mantıksızlık ve saçmalığın doruğu olan üç «hayır» ile Long Island'daki «Greentree'ye» gitme sonucuna vardık. Bu bağlamda:

- Uluslararası konferansa «Hayır»: Uluslararası konferans için birkaç yıl önce benzer koşullarda «evet» diye gürlüyorduk. 1982 yılının Ekim ayında Moskova'da Ortak Açıklamaya uluslararası konferans dahil edildiğinde bayram ettiğimizi hatırlıyorum.

- Hakemliğe «Hayır». Hakemlik için Birleşmiş Milletler Tüzüğü 33. Maddesinin 6. Fıkrasında üye devletlerin uyuşmazlıkların barışçı çözümüne yönelik sorumluluğuna ilişkin açık bir atıf bulunmaktadır. Sonuç olarak bizim bu tutumumuz Tüzük'ü ihlal etmek anlamına geliyor.

- «Bunaltıcı takvimlere» (38 yıl sonra, bunaltıcı!) «Hayır». Yani, Kıbrıs'ın taksiminin ve kalıcı Türkleşmesinin reçetesi olacak şekilde daha uzun, belirsiz bir sürenin olduğu müzakereler istiyoruz. Üstelik bunu birkaç yıl önce «dünden» çözümden bahsederken ve istilanın kurbanlarının biz olduğumuzu ve çözüm için acele ettiğimizi ilan etmişken yapıyoruz.

Yukarıda yazılanlara bir de yakın geçmişte doğal gaz eklendi. 1998 yılında alayların ve ironilerin içerisinde sürece başladığımda, 10-12 yıl içerisinde memleketin bu konu hakkında siyasi boyutundan ekonomik boyutuna, teknik boyutuna kadar herşeyi «bilen» binlerce «bilge» ile dolacağı aklıma gelmemişti. Gaza ilişkin birkaç mantıklı öneri yapmıştım ve bu önerilerle diğer şeyler yanında Türk tehdidinden (gerek sıcak olaylar şeklinde, gerekse

bizim rezervlerimizin Türkiye tarafından tüketilmesi şeklindeki tehditlerden) kaçınacaktık. Ancak, yeniden dünyanın göbeği olduğumuzu zannettiğimiz bu anda bazıları Türkiye'nin kendisi ile ciddi farklılıklar yaşayanlara karşı ne kadar tehlikeli olduğunu unutuyorlar. Türkiye'nin 1965 yılında istila ile tehdit ettiğini ve 1974 yılında istilayı gerçekleştirdiğini unutuyorlar.

Bu mutlak belirsiz durumda, Kıbrıs sorunu hiçbir yerdeyken, ekonomi «zibile» düşmüşken ve hidrokarbonlar Demokles'in kılıcı gibi sürekli sallanan Türk tehdidi altındayken, düşündüm de; önümüzdeki haftalarda Genel Sekreter'in çözüme ilişkin çabası yeniden ve mutlak şekilde başarısızlığa uğrarsa Birleşmiş Milletler de kepenkleri indirmeye ve geri çekilmeye hazırlanacaktır. Yukardakiler ile ilgili olarak, uzlaşmayı başarabilirlerse belki de tüm rol alanların kazançlı çıkacağı bir çözüm oluşturabilecekleri maddeleri sunuyorum.

1. Kıbrıs sorununun çözümüne ilişkin, 1978 yılının Kasım ayında ortaya konan ve o dönemde neredeyse tüm ilgililerce olumlu karşılanan Anglo-Amerikan-Kanada Planı benim sensin ve herkes tarafından kabul edilsin. Şimdi bana o kadar yıl geriye gidebilir miyiz(?) diyeceksiniz. Gidebiliriz. Zira o dönemden bugüne Kıbrıs sorununun özünde hiçbir şey değişmedi. Sadece bazı düzenlemeler gerekmektedir (mülkiyet, o dönemde olmayan yerleşikler vb.). Bu plan yapılandırılmış, federal bir plandı ve iki toplumun asıl çıkarlarını kapsıyordu. Maraş sakinleri müzakerelerin başlaması ile birlikte evlerine gideceklerdi ve sonuç ne olursa olsun Maraş'tan gitmeyeceklerdi. Toprak sorununda 1981 tarihli Gobi haritası kullanılabilir. Bu planı DİSİ kabul etmişti ve «emperyalist» kökeninden ötürü (şimdi AB'ye katılımımızla ve İsrail ile ilişkiler sayesinde «emperyalizmin» kaybolduğunu umuyorum) ancak Sovyetler Birliği izin verse AKEL'in de kabul edeceği açıktı. Cumhurbaşkanı Kiprianu biraz olumsuz dursa da sıkı bir iş birliği yaptığı AKEL reddetmemişti ve belki de kabul edeceklerdi. Üstelik Türk tarafı da, o dönemde meseleyi ele alan Amerikan Dışişleri Bakanı Danışmanı Matthew Nimetz'e göre olumsuz değildi. Bu bağlamda, bugünkü dolambaçlı yollar hiçbir yere götürmüyorsa belki de tarihin tozlu arşivlerindeki bir plan çözümü sağlayabilir. Yukarıdaki plan temelinde bir çözümde mantıklı bir zaman çerçevesi (6-12 ay) üzerinde uzlaşılması gerektiğini de not etmek gerekir.

2. Yukarıdaki çözüm mümkün olduğunda doğal gaz Kıbrıslırumlar için bugüne kıyasla daha elverişli bir koz olabilecek. Doğal gazın, kendi ihtiyaçlarımızın ötesinde olan kısmı (şu an için yılda yaklaşık 45 milyar ayak kare) Türkiye yoluyla Yunanistan'a ve/veya Avrupa Birliği'ne kanalize edilebilir ve satılabilir. Halihazırda 2007 yılında çalışmaya başlamış olan, Türkiye'de Karacabey'den Yunanistan'daki Komotini (Gümölcine) bölgesine 296 kilometre uzunluğunda doğal gaz boru hattı bulunmaktadır. Bu boru hattı yılda 385 milyar ayak küp doğal gaz taşıyabilir. Ayrıca bu boru

hattının Bulgaristan'a, belki de Avrupa'ya doğru genişlemesi yönünde yapılan anlaşma da vardır. Eğer bu boru hattı herhangi bir nedenden ötürü kullanılamazsa, Türk toprağını Avrupa'ya bağlayan herhangi başka bir boru hattı kullanılabilir. Doğal gazın boru hattı ile taşınması, uluslararası bağlamda sivilaştırılmış olarak taşınmasına göre çok daha elverişli olarak addediliyor. Sivilaştırılmış olarak gaz taşınması (elbette başka bir çözüm yolu yoksa) 10 milyar dolarlık bir yatırımı gerektirir ve bunun sonucunda her birimin fiyatı yükselir. (İşte bu yüzden Gazprom mümkün olan her yerde boru hattı ile taşıyor). Deniz altından doğrudan Yunanistan aracılığıyla boru hattı ile gazın taşınması yaklaşık 1000 kilometrelik uzun mesafe ve muazzam maliyeti nedenleri ile ihtimal dışı bırakılmalıdır.

3. Kıbrıs'ın münhasır ekonomik bölgesine ilişkin Türk talepleri geri çekilebilir, zira yukarıdaki formül herkesin avantajına hizmet eder. Peki nedir bu avantajlar?

A. Kıbrıslırumlar için: Kıbrıs sorununu çözmüş olacaklar. Bu çözüm 1974 yılından sonra önerilen en iyi çözümdür. Üstelik doğal gaza ilişkin ekonomik kazanç elde etmiş ve Türk tehditlerinden kurtulmuş olacaklar.

B. Kıbrıslı Türkler için: Kıbrıs sorununu çözmüş ve Avrupalı vatandaşlar haline gelmiş olacaklar. Üstelik hidrokarbonlardan oluşan zenginliğe de ortak olmuş olacaklar.

C. Yunanistan önemli milli bir meselenin mümkün olan en iyi çözümünü başarmış ve doğal gazın Avrupa'ya taşınmasından bir komisyon veya kazanç kaynağı etmiş olacak.

D. Türkiye için: Kıbrıs sorununun çözümü Avrupa yolunu açmış olacak. Üstelik Kıbrıs doğal gazının toprağından geçmesi ile önemli ekonomik fayda da sağlamış olacaktır.

E. Avrupa ve Uluslararası Toplum: Son yılların kanayan yarası olan bir sorunu çözmüş olacaktır.

Şimdi aklınıza şu soru gelebilir: İyi, güzel de, doğal gaz boru hattımızın çözüm sonrasında olsa dahi Türkiye'den geçmesine güvenebilecek miyiz?

Bu soruyu soranlara şu yanıtı verebilirim: Çözüm sonrasında doğal gazın güvenli geçişi hususunda Türkiye'ye güvenmeyeceksek neden son 35 yıldır Türk tarafı ile federal çözümü müzakere ediyoruz ki? Federal çözümler Kıbrıslı Türkler (belki de dolayısıyla Türkiye) Kıbrıs'ın tüm önemli kararlarda «sonuç alıcı katılıma» sahip olacak. Birleşmiş Milletler ve AB kararları bunu öngörmektedir. Bu bağlamda, federal çözümden sonra Türkiye'ye güvenmiyorsak bunu açık açık söyleyelim: İki devlet –biz burada, onlar orada- talep edelim. Çünkü federasyon kabul edilmezse başka bir çözüm yoktur. Tanrı yardımcımız olsun.

Bu makale ilk kez POLITIS gazetesinde yayınlandı.

Ο κεμαλισμός ασύμβατος με τη δημοκρατία

Χρυσόστομος Περικλέους

Διάβασα, στο 14ο τεύχος της τριμηνιαίας πολιτικής επιθεώρησης INSIGHT TURKEY, την οποία εκδίδει το Ίδρυμα SETA, μια από τις πιο σημαντικές δεξαμενές σκέψης στην Τουρκία, άρθρο του αρχισυντάκτη της, καθηγητή İhsan Dağı, με τίτλο «Γιατί η Τουρκία χρειάζεται μια μετακεμαλική τάξη πραγμάτων» (Why Turkey needs a post-Kemalist Order). Είδα στο άρθρο αυτό μια πραγματεία για τη δημοκρατία όπως αυτή προσλαμβάνεται από τον ευρωπαϊκό πολιτισμό, από την εποχή του Θουκυδίδη ως σήμερα. Δεδομένου μάλιστα ότι διευθυντής του SETA ήταν μέχρι πρότινος ο καθηγητής İbrahim Kalin (διαδέχθηκε τον Νταβούτογλου ως Σύμβουλος του Ερντογάν επί Θεμάτων Εξωτερικής Πολιτικής), ο οποίος είναι μέλος του Συντακτικού Συμβουλίου της υπό αναφορά επιθεώρησης, το άρθρο αποκτά ιδιαίτερη βαρύτητα για τα εσωτερικά πολιτικά πράγματα της Τουρκίας. Χωρίς ασφαλώς να προκαταλαμβάνει τη μορφή που θα πάρει η συνταγματική μεταρρύθμιση στην Τουρκία, το άρθρο δίνει μια εικόνα της πάλης των ιδεών που συντελείται στο εσωτερικό της χώρας, καθώς και ένα ισχυρό μήνυμα υπεράσπισης των ιδεωδών της δημοκρατίας έναντι οποιουδήποτε αυταρχισμού.

Ο συγγραφέας του άρθρου αρνείται την «κηδεμονευόμενη δημοκρατία» του κεμαλικού υποδείγματος, υπερβαίνει τις περι ομογενοποιημένου εθνικού κράτους αντιλήψεις του κεμαλισμού, και τάσσεται, με τρόπο επιστημονικά τεκμηριωμένο, υπέρ μιας ανοικτής πλουραλιστικής δημοκρατίας που σέβεται όλες τις εθνικές, θρησκευτικές, ή πολιτισμικές ταυτότητες στη χώρα.

Κατά τον συγγραφέα, το κατά πόσον ο κεμαλισμός θα είναι άρρηκτα δεμένος με το νέο σύνταγμα, πράγμα που ισχύει με το παρόν καθεστώς, είναι ένα ζήτημα που πρέπει να ξεκαθαριστεί από την αρχή, γιατί αυτό θα καθορίσει τον χαρακτήρα του νέου καθεστώτος που θα δημιουργηθεί. «Ένα σύνταγμα που ενσωματώνει μια επίσημη ιδεολογία», εξηγεί, «δεν μπορεί να ανταποκριθεί στις προσδοκίες για ένα φιλελεύθερο δημο-

κρατικό καθεστώς», και «είναι ασύμβατο με τη φιλελεύθερη δημοκρατία, η οποία όχι μόνο δέχεται τον πλουραλισμό ιδεών, ιδεολογιών, και προγραμμάτων, αλλά τον επιδιώκει». Αφού καταδεικνύει ότι συγκεκριμένες πρόνοιες του ισχύοντος κεμαλικού συντάγματος συνιστούν μηχανισμό καταπίεσης της ελεύθερης σκέψης και της ελεύθερης έκφρασης, και ότι «κεμαλισμός και δημοκρατία αποτελούν ασύμβατες μεταξύ τους έννοιες», δίνει το στίγμα της θεωρητικής τεκμηρίωσης της δικής του τοποθέτησης:

«Οποιαδήποτε ιδεολογία μπορεί να διεκδικήσει το 'καλό' και το 'ορθό'. Αν όμως μια ιδεολογία έχει το μονοπώλιο της 'αλήθειας' και έχει συνταγματική υπεροχή έναντι άλλων ιδεολογιών, δεν μπορεί να είναι συμβατή με τη δημοκρατία, η οποία απαιτεί πρωτίστως πλουραλισμό ιδεών και ελεύθερη πάλη των ιδεών. Αν η θεμελιώδης αρχή της πολιτείας συρρικνώνεται σε μια μόνο ιδεολογία, ούτε δημοκρατία ούτε κράτος δικαίου μπορεί να υπάρξει, απλώς γιατί η συνταγματική τάξη δεν προστατεύει τον πλουραλισμό ιδεών και ιδεολογιών αλλά μια μόνο ιδεολογία επί της οποίας βασίζεται.

»Η νέα Τουρκία χρειάζεται ένα μετακεμαλικό σύνταγμα που να χαρακτηρίζεται από πλουραλισμό ταυτοτήτων, σεβασμό προς τον τρόπο ζωής του κάθε ατόμου, και κυριαρχία του πολιτικού πεδίου έναντι του στρατιωτικού. Μια τέτοια μετακεμαλική τάξη διατηρεί μεν το μοντέλο του εθνικού κράτους αλλά το επαναπροσδιορίζει με φιλελεύθερο πνεύμα ώστε να μην επιβάλλει μια συγκεκριμένη κοσμοαντίληψη στους πολίτες του. Ένα τέτοιο σύνταγμα δεν καταδικάζει κατ' ανάγκη τον κεμαλισμό ως ιδεολογία αλλά αφήνει τους πολίτες ελεύθερους να επιλέξουν την ιδεολογία που θέλουν από την αγορά των ιδεών. Οι πολίτες μπορούν να επιλέγουν ιδεολογίες αν το επιθυμούν. Αλλά το κράτος πρέπει να μένει ουδέτερο ως η βάση μιας ευρύτερης συναίνεσης.»

Στη συνέχεια, αφού σημειώσει το γεγονός ότι ο κεμαλισμός εγκαθιδρύθηκε ως δύναμη «κηδεμόνευσης» και «επιτήρησης» που δεν εμπιστευόταν τους πολίτες, τους οποίους θεωρούσε ότι «έπρεπε να καθοδηγεί, να διαφωτίζει, και να κυβερνά», αναπτύσσει τρεις βασί-

κές αρχές επί των οποίων πρέπει να εδράζεται το μετακεμαλικό κράτος. Πρώτον, να εγκαθιδρύσει μια πλήρως λειτουργική δημοκρατία στην οποία οι στρατιωτικοί υποτάσσονται στην εκλεγμένη κυβέρνηση. Δεύτερον, να επαναπροσδιορίσει την κοσμικότητα με ένα πιο φιλελεύθερο τρόπο ώστε να αποδέχεται τη θρησκευτικότητα στη δημόσια σφαίρα και να διασφαλίζει την ουδετερότητα της πολιτείας έναντι όλων των πίστευων και δοξασιών. Τρίτον, να υπερβαίνει την κεμαλική θεώρηση «ενός ομογενοποιημένου έθνους [...] του οποίου όλοι οι πολίτες είναι Τούρκοι», και να αποδέχεται τον πλουραλισμό εθνοτήτων και ταυτοτήτων.

Στο συμπέρασμα του άρθρου του, ο İhsan Dağı συνοψίζει με τα εξής χαρακτηριστικά:

«Ένα δημοκρατικό σύνταγμα δεν μπορεί να επιβάλει μια συγκεκριμένη ιδεολογία στους πολίτες του. Εκείνο που απαιτείται, στη σημερινή εποχή, δεν είναι το ιδεολογικοποιημένο κράτος αλλά το κράτος της πράξης (performative state). Η δύναμη και η νομιμοποίηση του κράτους δεν αντλείται από την εκ μέρους του πιστή εφαρμογή μιας ιδεολογίας αλλά από τις υπηρεσίες που προσφέρει στους πολίτες του. [...] Το αίτημα της ελευθερίας, της ευημερίας, και της ασφάλειας, δεν μπορεί να ικανοποιηθεί από ένα ιδεολογικοποιημένο κράτος, όπως έχει καταδειχθεί από την ιστορία του 20ου αιώνα.»

Διαβάζοντας ένα τέτοιο κείμενο διερωτάσαι: Μπορεί να είναι τυχαίο που ο İhsan Dağı, ένας διαπρεπής Τούρκος διανοούμενος, τάσσεται δημόσια, με κείμενά του στον τουρκικό τύπο, υπέρ μιας συμβιβαστικής λύσης στο Κυπριακό που να διασφαλίζει την επάνωση της Κύπρου σε ένα «μετα-εθνικό» -για να χρησιμοποιήσω δική του έκφραση- κράτος; Η ανάγνωση ενός τέτοιου κειμένου ενδυναμώνει μέσα σου και την ελπίδα πως όσο θα υπάρχουν άνθρωποι σαν τον İhsan Dağı θα ζει και το όραμα της συμφιλίωσης των λαών μας μέσα σε συνθήκες ελευθερίας και ισότιμης συνεργασίας.

Demokrasi ile Bağdaşmayan Kemalizm

Hrisostomos Perikleus

Türkiye'nin en önemli düşünce kuruluşlarından bir tanesi olan Siyaset, Ekonomi ve Toplum Araştırmaları Vakfı (SETA) tarafından yayınlanan üç aylık siyasi analiz dergisi INSIGHT TURKEY'nin 14. sayısında, bu derginin editörü Prof. İhsan Dağı'nın «Türkiye neden Post-Kemalist bir Düzene İhtiyaç Duymaktadır» (Why Turkey needs a post-Kemalist Order) başlıklı makalesini okudum. Bu makalede, Tukididis'ten bugüne kadar Avrupa kültüründe ele alındığı şekliyle demokrasiye ilişkin bir inceleme gördüm. Elbette SETA'nın bir önceki Genel Koordinatörü'nün Doç. Dr. İbrahim Kalın (Davutoğlu'nun yerine dış politika konularında Erdoğan'ın danışmanı olarak atandı) olduğunu göz önünde bulundurduğumuzda, bu makale Türkiye'nin iç siyaset olgularına ilişkin özel bir ağırlık kazanmaktadır. Söz konusu makalede, Türkiye'deki anayasal reformun alacağı şekle ilişkin peşin bir hükme varılmıyor, ancak ülkenin içerisini oluşturacak «fikirlerin güreşmesi» görüntüsü veriliyor ve demokrasinin ideallerinin her türlü despotluğa karşı korunmasına ilişkin güçlü bir mesaj veriliyor.

Makalenin yazarı, Kemalist modelin «vesayet demokrasisini» reddediyor, Kemalizmdeki homojenleştirilmiş millet anlayışını aşıyor ve bilimsel dayanaklarla ülkedeki tüm etnik, dini ya da kültürel kimliklere saygı duyan açık plüralist bir demokrasi tarafında duruyor.

Yazara göre, Kemalizm'in şu anki rejimde geçerli olduğu gibi yeni anayasayla da organik bir bağının olup olmayacağı en baştan netleştirilmesi gereken bir meseledir, zira bu mesele yaratılacak olan yeni rejimin karakterini belirleyecek. Açıkladığı üzere, «resmi bir ideolojiye bağlı olan bir anayasa özgür

bir demokratik rejim beklentilerine karşılık vermez» ve «fikirlerin, ideolojilerin, programların plüralizmini benimsemekle kalmayıp talep eden özgür demokrasi ile Kemalizm demokrasisi uyuşmaz». Mevcut Kemalist anayasadan düşünce ve ifade özgürlüğüne yönelik baskı mekanizması olarak kullanılan spesifik hükümler kullanıyor ve «Kemalizm ile demokrasinin kendi anlamlarında uyuşmaz olduğunu» gösteriyor. Kendi görüşünün teorik dayanağının damgasını da şu paragrafla vuruyor:

«Her ideoloji 'iyi' ya da 'doğruyu' talep edebilir. Ancak eğer bir ideoloji 'gerçeği' tekeline tutuyorsa ve diğer ideolojiler karşısında anayasal üstünlüğü varsa; fikirlerin plüralizmini ve fikirlerin serbestçe gelişmesini her şeyden önce talep eden demokrasi ile uyumlu olamaz. Eğer devletin temel ilkesi yalnızca bir ideoloji ile sınırlandırılıyorsa, anayasal düzen fikirlerin plüralizmini korumadığı ve yalnızca bir ideolojiye dayandığı için ne demokrasi, ne hukuk devleti olabilir.

Yeni Türkiye, kimlik plüralizmi ile her bireyin yaşam şekline saygı duyulan ve siyasi alanın askeri alana karşı hüküm sürdüğü post Kemalist bir anayasaya ihtiyaç duymaktadır. Böyle bir post Kemalist düzen bir yandan ulus devlet modelini muhafaza eder, öte yandan bunu kendi vatandaşlarına tek bir dünya görüşü empoze etmemek suretiyle özgürlükçü bir ruhla yeniden belirler. Böyle bir anayasa ideoloji olarak mecburen Kemalizm'e mahkum etmez ve vatandaşları fikir pazarından istedikleri ideolojiyi tercih etmeleri yönünde serbest bırakır. Vatandaşlar eğer arzu ederlerse ideolojilerini tercih ederler. Ancak devlet geniş bir uzlaşının temeli olarak objektif kalmalıdır.»

Devamında, Kemalizm'in vatandaşlarına güvenmeyen, vatandaşlarını «yönlendirilmesi, aydınlatıl-

ması, konuşulması gereken insanlar» olarak gören «vesayet» ve «gözetim» gücü olarak kurulduğunu belirtiyor ve post Kemalizm'in üzerine oturtulması gereken üç temel ilke geliştiriyor. İlk olarak, askerlerin seçilmiş hükümetin emrinde olacağı tam işlevsel bir demokrasinin kurulması. İkinci olarak, kamusal alanda dindarlığın kabul edildiği ve devletin tüm inanç ve değerlere karşı aynı tarafsızlıkta olduğu şekilde laikliğin özgürlükçü bir biçimde yeniden tanımlanması. Üçüncü olarak, «tüm vatandaşlarının Türk olduğu homojenleştirilmiş bir millet (...)» şeklindeki Kemalist dogmanın aşılması ve etnisiteler ile kimliklerin plüralizminin benimsenmesi.

İhsan Dağı, makalesinin sonucunda şu özellikleri özetliyor:

«Demokratik bir anayasa vatandaşlarına tek bir ideoloji empoze edemez. Çağımızda ihtiyaç duyulan ideolojik devlet değil, edimsel devlettir (performative state). Devletin gücü ve meşruluğu bir ideolojinin sadık bir şekilde uygulanması ile değil, vatandaşlarına sunduğu hizmetler ile sağlanır. [...]20. Yüzyıl tarihinin gösterdiği üzere özgürlük, refah ve güvenlik talebini ideolojik devlet karşılayamıyor.»

Böyle bir metni okuduktan sonra aklıma şu soru geldi: Önde gelen Türk aydınlarından İhsan Dağı'nın Türk basınında yayınlanan yazıları ile, Kıbrıs sorununda Kıbrıs'ın -kendi terimini kullanayım- post ulusal bir devlet ile yeniden birleşmesini sağlayacak bir uzlaşma çözümüne yakın durması tesadüf olabilir mi? Böyle bir yazıyı okuduktan sonra, insanın İhsan Dağı gibiler oldukça, halklarımızın özgürlük ve eşitlik koşullarında barış içerisinde yaşamaları vizyonunu yaşama geçireceği umudu güçlenir.